

Emelt szintű ének-zene

Célok és feladatok

A zenei nevelés általános és legfőbb célja az érzelmi, értelmi és jellemnevelés, az igényes zene bemutatása és megszerettetése, kulcsot adva a tanulóknak az éneklésen, zenélésen keresztül történő megismeréshez, megértéshez.

A közös éneklés, muzsikálás élményének megteremtésén túl, melynek révén megvalósul a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája, hangsúlyt kap a közvetlen cselekvés, alkotás, önkifejezés folyamata, mely színesíti a fantáziát, formálja az ízlést.

A zenei jelrendszerek megismerése és alkalmazása a zene megértését, befogadását segíti. A magyar népzene, a nemzeti hagyományok, a zenetörténeti korszakok legfontosabb jellemzőinek megismerésén keresztül önálló zenei világkép alakul ki, fejlődik a kritikai képesség, a nemzeti identitástudat.

Az emelt szintű ének-zenei nevelés szervesen illeszkedik az általános tantervvel működő iskolák számára megfogalmazott tantervhez, annak fejlesztési követelményrendszerét magasabb szintre emeli, s a képzési célokban máshová helyezi a hangsúlyokat.

Ennek értelmében az alapvető különbözőség az attól eltérő célok rendszerében, valamint a hozzá kapcsolódó feladat- és követelményrendszerben található. Míg az általános tantervű ének-zeneoktatás esetében a zenei olvasás-írás csak eszközként szolgál a művészeti ág értőbb ismeretéhez (*felismerő kottaolvasás*), addig ebben a speciális tantervű képzésben a *zenei olvasás-írás* tudatos alkalmazása, a jelről való reprodukálás *egyéni képességgé* kell, hogy fejlődjék az iskolafokozat záró szakaszáig.

Az emelt óraszám lehetővé teszi a tanítási anyag elmélyítését, az ismeretek és készségek sokoldalú gyakorlását és bővítését.

Az emelt óraszámú képzést Kodály Zoltán zenepedagógiai és népzenei eszmái hatják át. Fő jellemzői az énekközpontúság; a magyar népzene hangsúlyos jelenléte; a zenei anyanyelvből kiindulva magyarok és más népek népzenején keresztül kibomló értékes műzenék megismerése; a zenei olvasás-írás készségének kiművelése, melynek eszköze a relatív szolmizáció; intenzív zenei hallásfejlesztés; a közösségi muzsikálás legközvetlenebb formájaként a kóruséneklés.

Mindezen speciális tartalmak megvalósításához megfelelő mennyiségű időkeret szükséges. Az időkeret meghatározása a következő rendeletek alapján történik:

110/2012. (VI. 4.) kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról:

7§ (3) *Ha az iskola emelt szintű oktatást szervez, az emelt szintű oktatásban érintett évfolyamokon és tanulócsoportokban*

a) *idegen nyelv, matematika, magyar nyelv és irodalom, továbbá nemzetiségi nyelv és irodalom esetén legalább heti öt,*

b) *minden egyéb tantárgy esetében legalább heti négy tanórai foglalkozást kell biztosítani.*

51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről:

2§ (7) *Az iskolában az emelt szintű ének-zene oktatásához szükséges tanórai foglalkozásokba az énekkari vagy a kórusfoglalkozás összesen legfeljebb heti egy óra erejéig beszámítható.*

Az emelt szintű ének-zene képzés óraterve

Évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Emelt szint óraszám	3	3	3	3	3	3	3	3
Kórus	1	1	1	1	1	1	1	1
Heti óraszám	4	4	4	4	4	4	4	4
Éves óraszám	108+36	108+36	108+36	108+36	108+36	108+36	108+36	108+36

A zenei nevelés megalapozása az alsó tagozatban kezdődik, ahol a NAT-ban meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok közül öt kiemelten fontos: az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait); nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete); állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek társaikkal a kooperációra, el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát); az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességük, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett empátia továbbfejlődik); testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia). Legfontosabb kulcskompetenciák: esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia.

Fejlesztési követelmények

Általánosságban véve: a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott fejlesztési követelmények alapján minden órának része az *éneklés*, megfelelő egyensúlyban a *zenei írás és kottaolvasás*, a zenei *generatív készségek* fejlesztése és fenntartása, valamint a *zenehallgatás* kapcsán nyert zenei ismeretek, kompetenciák, az esztétikai fogékonyság bővítése.

1-4. évfolyam fejlesztési követelményei

Az emelt szintű tantárgyi képzés nem elsődlegesen mennyiségi mutatókban, mint inkább a minőségi munkában jelent többletet az általános tanterv szerint foglalkoztatottakhoz képest. A pedagógusoknak éberem kell figyelniük a tehetségeket, képesnek kell lenniük az általános és a speciális képességekkel rendelkezők differenciált foglalkoztatására. Ez a felismerés különösen fontos a kisgyermekkorban, hiszen ekkor készíthetjük elő a gyermekeket a teljesítmény-centrikusabb foglalkoztatásra.

Zenei reprodukció

Éneklés

A csoportosan egységes hangszín kialakítása mellett jelentős az egyéni fejlesztő munka. Elvárható tevékenységformák: kifejező, önálló éneklés; az eltérő karakterek önálló

megformálása; dalok egymásba fűzése belső hangadás nélkül (pl. népdalcsokok összeállítása); ékesített népdalok egységes, csoportos éneklése; 2-3 szólamú kórusmű tanári irányítás nélküli megszólaltatása; tanult dalok felismerése szöveg nélküli feldolgozásokban; tanult dalok ritmus- és dallammotívumról való azonosítása; a tempó- és dinamikai különbségek hallás utáni felismerése és reprodukálása; népdalok rendszerezése a tanult szempontok alapján; valamely népszokás osztály szintű előadása.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják, és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.

A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

Zenei olvasás-írás

(Az általános tantervben meghatározott *felismerő kottaolvasáson* túl a későbbi tudatos zenei tevékenységekhez szükséges képességek kialakítása)

Megfelelő hallási képzetek kialakítása után ***jelentős készségfejlesztő területe az emelt óraszámú képzésnek.*** Speciális tevékenységformák: tanult ritmuselemekkel ismeretlen dalritmus folyamatos olvasása; tanult dalritmus lejegyzése emlékezetből; dal és ritmus összekapcsolása; ismert dallamok összekapcsolása ritmikai kísérettel (pl. osztinátófajták, többszólamú ritmuskíséret); tanult hangnemek hallási felismerése, tiszta intonálása (pentatontól a hétfokúságig); könnyű olvasógyakorlatok lapról éneklése a tanult hangnemekben; tanult dallamok utószolmizálása emlékezetből és éneklése abszolút nevekkal kottából; a zenei emlékezet fejlesztése; memorizált dallam- vagy ritmussor lejegyzése tanári irányítás nélkül; tanult hangközök tiszta intonálása szolmizált és abszolút nevekkal is.

Zenei befogadás

Befogadói kompetenciák fejlesztése

. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatói magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.

A befogadói kompetencia fejlesztése részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Az alsó tagozatban a gyermek a játékos tevékenység során képes leginkább az elmélyült figyelemre. Az alsóbb osztályokban a mozgás és az éneklés szorosan összekapcsolódik. A mozgás és a zenei élmény kapcsolata lehetőséget ad a zenei jelenségek megérettetésére és megértésére, a zenei készségek elmélyítésére is.

A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját

adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.

A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival lehet kialakítani.

A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, de a lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia

Zenehallgatás

A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.

A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjünk DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.

Az iskolai zenehallgatás célja a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. Fontos szempont, hogy a hangversenyek kifejezetten az adott korcsoporthoz szóljanak. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon a tanulók ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsük az élmények feldolgozását.

Furulyatanítás

A közös furulyatanítás a hangszer jó adottságainak kihasználásával közelebb visz a hangszeres zene megismeréséhez, és jártasságot ad egy olyan hangszeren, mely ősidők óta ismert. Használata az énektanítás folyamatában segíti az ismeretek és készségek alkalmazását és elmélyítését. A furulyázás élménye személyiségformáló erővel bír.

Kóruséneklés

Az emelt szintű ének-zenei nevelés a karénekes munkában teljesebben csak ki. A karének egyént és közösséget formáló ereje olyan magas fokú kulturális igényességhez vezet, melynek társadalmi hasznossága vitathatatlan. A heti két pluszfoglalkozás tervezésével lehetőség nyílik az iskola, a szűkebb és tágabb környezet művészeti életébe történő bekapcsolódásra, a zenei kultúra ápolásának őrzésére, a hagyományteremtésre.

Célja az, hogy az együttes élmények által a karénekes gyermek igényévé váljék a hangverseny és az operalátogatás, az amatőr zenélés.

A kezdő szakasz énekkari munkájának feladata

- az egységes hangszín kidolgozása (népdalcsokrok, egyszerű kánonok, könnyű kétszólamúság: pl. Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusai, Kodály Zoltán: Biciniumok);
- hangképzés, tiszta intonáció, érthető szövegmondás, helyes karakterekben történő formálás, megfelelő dinamikai színskála kiművelése;
- többszólamú hallásfejlesztés alapozása;
- rendszeresség a karénekes munkában;

- célként kitűzött, teljesíthető fellépések tervezése.
- az életkorhoz, a hang adottságokhoz, az alkalomhoz igazodó repertoárválasztás;
- a válogatás alapja a magyar kórusirodalom, de cél a különféle korstílusok megismerése is.

5-8. évfolyam fejlesztési követelményei

Zenei reprodukció

Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 7. és 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan e művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Éneklés

A meglévő dalanyag-repertoár utószolmizálása emlékezetből; önálló stílusismeret szerinti elemzés az ismert dalanyagra építve; ismeretlen dallam beazonosítása tanult stílusismeret alapján; értelmes frazeálás a műzenei dalanyagban; stílushoz illő önálló dinamika és tempóválasztás; klasszikus dalok önálló előadása zongorakísérettel; duett, tercett csoportos és kiscsoportos megszólaltatása a helyes szólamarányok megválasztásával; az osztály hangszeres növendékeinek bevonása a kamaramuzsikálásba; a népzenei és a műzenei hangzásvilág megfigyelése, a reprodukálás során eltérő előadásmód hallható érzékeltetése; a 20. századi és kortárs énekes szemelvények tiszta intonálása.

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

Tanult zenei szerkesztési módok reprodukálása adott téma segítségével; maggiore-minore váltás önálló alkalmazása az alkotási feladatokban; témárólgtönzés az ismert ritmikai, dallami elemekkel, formatani ismeretekkel.

Olvasás-írás, zenei ismeretek

Összetettebb ritmusképletek hangoztatása, önálló lejegyzése; valamennyi hangköz tiszta intonálása relatív és abszolút nevekkal; hangnemek megállapítása a tanult előjegyzések alapján; a klasszikus zene vonzástörvényének ismerete, az autentikus és plagális zárlatok felismerése (T – S – D – T; T – D – S – T); a tanult négyeshangzatok és feloldásainak szolmizált éneke mollban, dúrban (Domináns szeptim); hangnemi kitérés és moduláció különbségének felismerése kottakép alapján; eligazodás a zenekari és kóruspartitúrákban; a tanult zenei ismeretek készség szintű alkalmazása; egyéni zenei kottaolvasás tanári előkészítés nélkül; a 20. századi zene hangzásvilágának jellemzői; atonális zenei részletek éneklése abszolút nevekkal; kortárs művek partitúráinak bemutatása, eligazodás tanári segítséggel; a tárművészeti kapcsolódások összegzése.

Zenei befogadás

A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítése, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretet. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

Középkori és reneszánsz egy- és többszólamúság hallási megfigyelése, szerkezeti elemeinek ismerete; klasszikus zenei idézetek szolmizálása emlékezetből; a verbunkos zene forma- és stíluselemeinek ismerete; tanult zenei formák hallás utáni azonosítása (menüett, rondó, szonáta, szimfónia); bonyolultabb partitúrák követése, vezérszólamok éneklése zenehallgatás közben; hallott zeneműben az énekes szemelvények során tanult zenei jelenségek felismerése; hallott magyar népdal elhatárolása más népek dalaitól; hangszerelések megfigyelése az eltérő zenetörténeti korszakok műalkotásaiban; a 20. századi stílusirányzatok jellemzőinek ismerete; Bartók Béla és Kodály Zoltán életművének ismerete; a szórakoztató zene értékeinek felismerése, szelektálási szempontok.

Kóruséneklés

Az alsóbb osztályokban megkezdett karénekes munka kiteljesítése erre az életszakaszra tevődik. A cél most is az, hogy örömmel muzsikáljanak együtt a gyerekek, mely átvezetheti őket a felnőttkori zeneszeretethez, utat nyit a remekművek befogadásához.

Tovább kell építeni a kórus egységes hangzását, *bővíteni a repertoárt* mind a stíluskörök, mind az énektechnikai nehézségek figyelembevételével. Az új típusú intonációs gyakorlatok bevezetése és rendszeres alkalmazása szükséges a tiszta, könnyed hangzás kialakításához, valamint a kortárs művek megszólaltatásához, melyek ebben az életszakaszban már elvárhatóak.

E szakaszban nyílhat lehetőség a *mutáló* hangú fiúk bevonásával az *ifjúsági vegyeskar* szervezésére, vagy akár *fiúvegyeskar* kialakítására.

Tárgyi feltételek

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Megfelelő terem a kórusmunkához
- Ötvonalas tábla
- Mágneses tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal
- Hangtár, hozzáférhető hanganyag

Értékelés

Az ének-zene órákon az értékelés célja a tanulók erőfeszítéseinek jutalmazása,- a bátorítás és motiválás. Az értékelés akkor látja el hatékonyan motiváló, fejlesztő funkcióját, ha személyre szabott. Ezt folyamatos megfigyelés alapján, a jó teljesítmény megerősítésével érhetjük el. A tanulókat mindig egyéni előrehaladásukhoz viszonyítva értékeljük, ezzel mintát adunk az önértékeléshez és mások értékeléséhez. Az intonációs problémákkal küzdő gyerekek segítő, formáló értékelésére kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

Az értékelés elvei és eszközei az alsó tagozaton

Az értékelés lehetőségei:

- Részvétel a közös éneklésben és játékban, órai aktivitás.
- A tanult dalok ismerete, szövegtudás, a dallam és a ritmus egységes megszólaltatása.
- A közös éneklés szabályainak megtartása, a dalok hangulatának megfelelő előadás-mód.
- A tanult zenei elemek felismerése, reprodukálása.
- Az írásbeli munkák önálló megoldása.
- A megtapasztalt hangszínek felismerése. (tárgyi, környezeti, emberi hangszínek, hangszerek)
- A zenehallgatások során megfogalmazott észrevételek, egyéni vélemények.

Az értékelés elvei és eszközei a felső tagozaton

A tanulói munka értékelése az elsajátított ismeretek alkalmazásának minőségére vonatkozzon (stílushű előadás, frazeálás stb.).

Az értékelés lehetőségei

- Értékelhetjük bizonyos elméleti ismeret tudását (harmonizálás, elemzés szerkezeti szempontból, zenetörténeti ismeretek stb.).
- Fontos a zenei olvasás-írás értékelése, önellenőrzése is.
- Kérjük számon a (hangszerkíséret melletti) szólóéneklést is (különleges bánásmódot igényelnek az osztályban lévő mutáló hangú fiúk)!
- Egy-egy hallott mű során kialakult véleményt természetesen az egész osztály szintjén nem lehet mérni, inkább az egyéni véleményalkotásokra, ízlésformálásra legyen figyelmünk.

A készségek fejlődésével fokozatosan egyre nő az egyéni tevékenységek értékelése, ezeknek egyetlen célja legyen, a bátorítás, a motiválás, soha ne úgy értékeljünk, hogy a gyerek kedvét elvegyük az egyéni megnyilvánulástól. Sokkal fontosabb, hogy a csoport együttes és tagjainak egyéni képességeit felmérve mindenki számára olyan *d i f f e r e n c i á l t* feladatot találjunk, melyet a saját szintjén sikeresen képes megoldani. A nehézségi szintet mindig fokozatosan emeljük. A sikertelenség okát ne a gyerekekben, hanem a feladatban, illetve saját elvárásainkban keressük.

1. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
1. évfolyam	3	108

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	57 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	10 óra
Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	28 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	7 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	6 óra
Össz. óraszám:	108 óra

A rendelkezésre álló 10% szabad órakeret a tematikai egységek között van elosztva.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Órakeret 57 óra
Előzetes tudás	Óvodából hozott gyermekjátékok, gyermekversek, gyermekdalok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési készség fejlesztése, az éneklési kultúra kialakítása. Alapvető fejlesztési cél a dalok szövegtartalmát kifejező megszólaltatása, a szép éneklés, egységes hangzás kialakítása helyes légzéssel és artikulációval, pontos dalkezdéssel és zárással. A népzenei anyag, a népi gyermekjátékok és a gyermekdalok feldolgozása énekléssel, ritmikus mozgással, valamint néptáncsal, szabad mozgásos improvizációval. Daléneklés osztrínátó kísérettel emlékezetből és kottából. Hangszeres kíséret alkalmazása a zenei anyag megszólaltatásában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Éneklési készség fejlesztése:		<i>Magyar nyelv és</i>

Megfelelő testtartás, helyes légzés és artikuláció, érthető szövegmondás. Homogén hangzás kialakítása, tiszta intonáció. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás. Dalkezdés megadott hangról és tempóban, pontos indítással. Éneklés a e' – d'' hangterjedelemben, egyenletes tempóban. Többszólamú éneklési készség fejlesztése: Második szólamként alaphang (orgonapont) éneklése, kérdés-felelet játékok, hangutánzó dallam-osztinátók, ritmus-osztinátók, hangszeres kísérek, quodlibetek stb. Egyszerű népdalkánonok A daltanítás módszerei: – Hallás utáni daltanítás. – Daltanítás jelrendszerről. Zenei anyag: <i>Népi gyermekjátékok:</i> mondókák, kiolvasók, csujogatók, sétálók, szerepváltó és párcserélő körjátékok, leánykérő játékok, hidas játékok, különféle vonulások stb. bi-, tri-, tetra- pentaton, illetve bi-, tri-, tetra-, penta-hexachord hangkészlettel. <i>Magyar népdalok:</i> névnapköszöntők, csúfolódók, tréfás dalok, párosítók stb. <i>Megzenésített versek, megszóvegesített olvasógyakorlatok, illetve biciniumok:</i> Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő stb. művei. <i>Más népek dalai az alábbi kiadványok alapján:</i> Forrai Katalin: Szomszéd népek dalai (Tankönyvkiadó, 1965.) Forrai Katalin: Európai gyermekdalok I-II. (Holnap Kiadó, 1999.) <i>Olvasógyakorlatok az alábbi kiadványok alapján:</i> Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (Editio Musica Budapest, 1962.) Kodály Zoltán: Ötfokú zene II. (Editio Musica Budapest, 1958.)	<i>irodalom:</i> gyermekversek, szókincsbővítés, érthető szövegejtés, helyes artikuláció. <i>Matematika:</i> páros számok. <i>Erkölcstan:</i> szabálytudat erősítése. <i>Környezetismeret:</i> környezetünk, állatok, növények a gyermekdalokban, népdalokban. <i>Dráma és tánc:</i> népi gyermekjátékok, szerepjátékok, népdal és néptánc kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, tánc, játék, mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testtartás, légzés, artikuláció, frazeálás, intonáció. Gyors-lassú, halk-hangos, magas-mély, kérdés-felelet, kezdőhang-záróhang ellentétpárok. Gyermekdal, népdal, quodlibet, kánon, bicinium. Egyenletes mérő, tempó, ritmus, osztinátó. Hangmagasság, dallam, dallamfordulat, dallamrajz, dallamsor, kíséret, ismétlés, variáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkori zenei élményanyag. Gyermekjátékok,	

	gyermekversek, gyermekdalok. Ezekhez kapcsolódó (testi) nagymozgások, valamint hangutánzó dallam- és ritmusmotívumok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zene és a szöveg, a zene és a mozgás, a zenei és a képi kifejezés összekapcsolása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mozgásfejlesztés: Koordinált ritmikus mozgás, térérzékelés fejlesztése. Egyenletes mérőütés alkalmazása. Tempóváltozások érzékelése és reprodukciója. Metrikus és kisebb formai egységek érzékelése. Játékos feladatok megoldása alaprítmusokkal és hangokkal. Generativitás fejlesztése: Kisebb formai egységek, motívumok, azonosságok, hasonlóságok, különbözőségek, ismétlődés, megfigyeltetése és tudatosítása. Megadott szövegekre (pl. versek) ritmus és dallam rögtönzése. Képekhez dallam és ritmus társítása. Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése nagymozgással, reláció térbeli mutatóival, kézzel. Ellentétpárok, pl. csend és hang, beszéd és énekhang, hangos és halk, mély és magas, rövid és hosszú érzékelése és reprodukciója. A tanult dalokból a dallam kiemelésének képessége: – két-, három- és négyfokú dallamfordulatok: s-m; s-l; l-s-m; s-m-d; m-r-d; r-d-l; m-r-d-l; d-s,-l, – ötfokú dallamfordulatok: lá-pentaton (s-m-r-d-l), dó-pentaton (l-s-m-r-d), lefutó dó-pentachord (s-f-m-r-d), illetve lefutó lá-pentachord (m-r-d-t,-l). Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás. Zenei memória fejlesztése: Játékos memóriagyakorlatok megadott ritmus- és dallamfordulatokkal. Ritmikai készség fejlesztése: Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása (nagy testi mozgással, testhangszerekkel, ritmushangszerekkel). Ritmusmotívumok hangoztatása testhangszerekkel és ritmushangszerekkel. Ritmus-osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmus-memoriter. Komplex mozgásfejlesztés egyszerű tánclépekkel (kilépések, kijárások), a ritmus változatos megszólaltatásával (nagy mozgásokkal). Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> gyermekversek, szókincsbővítés. <i>Vizuális kultúra:</i> ritmus a vizuális kultúrában. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, tánc, játék, mozgáskoordináció, mozgásimprovizáció.

Gyors, lassú és tempóváltás érzékeltetése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenletes mérő, tempó, ütem, ritmus. Hangmagasság, dallam. Azonosság, hasonlóság, különbözőség, ismétlés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Zenei írás-olvasás, zeneelméleti ismeretek	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	Gyermekjátékok, gyermekversek, gyermekdalok. Életkornak megfelelő ritmusérzék, zenei hallás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A daltanulás módjai. A hang szolmizációs elnevezése, a kézjel használata. Grafikus notáció, ötvonalas rendszer. A zenei írásban és olvasásban használatos jelrendszer: ritmusírás, betűkotta és hangjegy. Belső hallás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében történik. Grafikus notáció: A test- és ritmushangszerek dinamikájának (erősebb-halkabb reláció, a hang kicsengése, elhalása), a hangok megszólalási gyakoriságának (egyenletesség, sűrűsödés, ritkulás), a hangszín, a hangzás (pl. gömbszerű kiterjedés) jelekkel (pont, vonal, folt) történő ábrázolása. Ritmikai elemek, metrum: Mérőütés. Ritmikai elemek elnevezése, gyakorlóneve és jele: negyedérték (tá), nyolcadpár (ti-ti), negyed szünet (szün), félérték (tá-á) és félértékű szünet (szü-ün). A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemegységek megkülönböztetése. Ütem, ütemmutató, ütemvonal, ismétlőjel, záróvonal. A 2-es ütem.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése.

Dallami elemek: Szolmizációs hangok: l-s-m-r-d-l,-s, A szolmizációs hangok kézjele, betűjele, a hangjegyek elhelyezése az ötvonalas rendszerben. A vonalrendszer megismertetése: öt vonal, négy vonalköz, alsó pótvonat. Hangjegyszár irányának megfigyeltetése, a notáció helyes alkalmazása. Lépés és ugrás megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mérőütés, ütemmutató, 2-es ütem, ütemvonat, ismétlőjel, záróvonat. Szolmizációs név, kézjel, betűjel, hangjegy, hangjegy szára. Vonalrendszer, vonat, vonalköz, pótvonat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének kialakítása az éneklés, az örömteli zenei játékok, a tánc és szabad mozgás improvizációja során. Képességfejlesztés a különböző műfajú, stílusú és karakterű zeneművek befogadásához a rendszeres zenehallgatás által. A hangszínhallás, a többszólamú hallási készség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: – táncal és/vagy szabad mozgás improvizációval: leginkább gyors tempójú, táncos klasszikus zenei idézetekhez kapcsolódóan teljes zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); – kezdés és befejezés megfigyeltetése, és kifejezése a szabad mozgás elkezdésével és befejezésével; – zenei eszközök megfigyeltetésével dinamikai ellentétpárok megkülönböztetése (halk-hangos), fokozatos dinamikai erősödés és halkítás megfigyeltetése és reprodukálása játékos feladatokkal, hirtelen hangerőváltás megfigyelése és reprodukciója; – alapvető tempókülönbségek és tempóváltások megfigyelése, összehasonlítása és reprodukciója. A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: – természetünk és környezetünk hangjai, – emberi hangszínek (magas, mély, gyerek, férfi és női hang),		<i>Erkölcstan:</i> türelem, tolerancia. <i>Környezetismeret:</i> természetünk és környezetünk hangjai, hangutánzás. <i>Dráma és tánc:</i> dalszövegekhez kapcsolódó dramatizált előadás, szabad mozgásos improvizáció.

– a hangszerek hangszínének megtapasztalása gyakorlati úton, azok megkülönböztetése és azonosítása a hangszer kezelése szerint, – szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar, dalok felismerése különböző hangszerekről. Formaérzék fejlesztése a helyesen tagolt éneklésen és mozgáson keresztül. Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).	<i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűsége.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból, beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is, különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Cselekményes és programzene hallgatása (pl. meseballett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. <i>Dráma és tánc:</i> cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén	A tanulók képesek 30 gyermekdalt és népdalt emlékezetből, a kapcsolódó játékokkal, c’–d” hangterjedelemben előadni. Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni csoportosan és egyénileg is, és új dalokat megfelelő előkészítést követően, hallás után megtanulni. Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. Felismerik és lejegyzik a tanult zenei elemeket (ritmus, dallam). Pontosan, folyamatosan szólaltatják meg a tanult ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatokat csoportosan és egyénileg is. Szolmizálva éneklük a tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről. Megfelelő előkészítés után hasonló dallamfordulatokat rögtönöznek. Képesek társaikkal együtt figyelmesen zenét hallgatni. Megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek az egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk. Megkülönböztetik a furulya, zongora, hegedű, dob, triangulum, réztányér, a gyermek-, női, férfihang hangszínét. Szívesen és örömmel hallgatják újra, és dramatizálják a meghallgatott zeneműveket.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.

Tárgyi feltételek:

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Ötvonalas tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektorral
- Hangtár
- Kottatár

2. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
2. évfolyam	3	108

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	57 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6 óra
Zenei reprodukció – zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	27 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	6 óra
Furulya	6 óra
Össz. óraszám:	108 óra

A rendelkezésre álló 10% a tematikai egységek között van elosztva.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Órakeret 57 óra
Előzetes tudás	Az első osztályokban tanult dalok ismeretek pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, szolmizálva. A dalok éneklése megfelelő tempóban, tiszta intonációval, szép hangon. Hallás után megtanult, különböző mozgásokkal társított népi gyermekjátékok és népdalok ismerete. Dalkezdés megadott hangról a–d” hangterjedelemben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési készség folyamatos fejlesztése. A hangterjedelem bővítése: a–e”. A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni tanítással, megfelelő előkészítéssel jelrendszerről is. A többszólamú készség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Éneklési készség fejlesztése: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, szolmizálva.		<i>Magyar nyelv és irodalom: szókincs bővítése, érthető, kifejező</i>

Kifejező előadásmód, helyes frazeálás. Éneklés a-e”hangterjedelembe, egyenletes tempóban. Többszólamú éneklési készség fejlesztése: Dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kísérek, dudabasszus, orgonapont éneklése. Dalok hangszer/ritmushangszer-kísérettel, kánonok, Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet stb. biciniumai. A daltanítás módszerei: – Hallás utáni daltanítás. – Daltanítás jelrendszerről. Zenei anyag: <i>Magyar népdalok:</i> változatos szöveg-tárgykör és hangulat szerint válogatva. Jeles napok, ünnepi szokások dallamai. <i>Megzenésített versek, megszóvegesített olvasógyakorlatok, illetve biciniumok:</i> Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Járdányi Pál, Ádám Jenő stb. művei. <i>Más népek dalai az alábbi kiadványok alapján:</i> Forrai Katalin: Szomszéd népek dalai (Tankönyvkiadó, 1965.) Forrai Katalin: Európai gyermekdalok I-II. (Holnap Kiadó, 1999.) <i>Olvasógyakorlatok az alábbi kiadványok alapján:</i> Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (Editio Musica Budapest, 1962.) Kodály Zoltán: Ötfokú zene II. (Editio Musica Budapest, 1958.)	szövegmondás, világos artikuláció. <i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Tárgyak, épületek ornamentikája; népzene, illetve műzene díszítései.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beéneklés. Kánon, hangszerkíséret, bicinium. Népdalok, jeles napok, ünnepi szokások dallamai.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Koordinált, ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő alkalmazása. Tempóváltozások érzékelése és reprodukciója. Metrikus és kisebb formai egységek érzete. A tanulók felismerik és képesek reprodukálni a tanult zenei elemeket (ritmus, dallam). A tanult dalok mintájára rövid dallamfordulatokat rögtönöznek. Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros és páratlan tagolódású zenei formaegységek érzete és helyes hangsúlyozása: kérdés-felelet improvizáció. Dallami improvizáció pentaton, pentachord, hexachord, hétfokú hangkészletben. Ritmusimprovizáció egy vagy több szólamban. A zene és a szöveg, a zene és a mozgás, a zenei és a képi kifejezés összekapcsolása.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Generativitás fejlesztése: Motívumokhoz, dallamsorokhoz kapcsolódó azonosságok, hasonlóságok, különbözőségek, ismétlődés, variáció (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) megfigyeltetése és tudatosítása. Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása pentaton, pentachord, hexachord és diatonikus fordulatokkal (szolmizálva is), dallami kiegészítés. Megadott szövegekre (pl. versek) ritmus és dallam rögtönzése. Megadott dallamokhoz variációk fűzése. Képekhez dallam és ritmus társítása. Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése nagymozgással, reláció térbeli mutatóival, kézzel. A tanult dalokból a hétfokú hangkészlethez kapcsolódó, új relációk kiemelésének képessége. Rögtönzés pentaton, pentachord, hexachord és diatonikus hangkészletben. Átmenet nélküli, vagy átmenettel történő dinamikai változások (forte, piano, crescendo, decrescendo) érzékeltetése <i>kreatív</i> gyakorlatokkal. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtás, dallamelvonás. Zenei memória fejlesztése: Játékos memóriagyakorlatok megadott ritmus- és dallamfordulatokkal. Ritmikai készség fejlesztése: Tempó, metrum (3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása testhangszerekkel, ritmushangszerekkel. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel. Ritmus-osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmus-memoriter. Komplex mozgásfejlesztés tánclépésekkel, a ritmus változatos megszólaltatásával.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek – kérdés és felelet. Nyelvi/zenei szólánc. <i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc. Tánclépés-kombinációk. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.

Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Gyors, lassú és tempóváltás érzékeltetése. Többszólamú ritmusimprovizáció.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ütemfajták: 3/4 és 4/4. Zenei forma: nyitás-zárás, kérdés-felelet. Dinamikát jelölő zenei kifejezések (forte, piano, crescendo, decrescendo). Pentaton, pentachord, hexachord, diatonikus hangkészletek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Zenei írás-olvasás, zeneelméleti ismeretek	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Lapról olvasási készség, belső hallás. A zenei notáció ismerete a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése betűkottáról, hangjegyről, kézjelről, és hangoztatásuk ritmusnevekkel, szolmizálva.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Daltanulás jelrendszerről. A fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeinek elsajátítása. Az ABC-s hangok felismerése kottaképről és abszolút magasságban történő megszólaltatásuk. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról és hangjegyről. A belső hallás segítségével olvasott kottakép azonosítása a jelölt dallammal (népdallal, népdalsorral, dallammotívummal). Különböző záróhangú pentaton, pentachord és hexachord hangkészletű dalok kottáról való éneklése. Dallamírás ismert dalok ritmusának, dallamának sok énekléssel előkészített memorizálás utáni leírása. Ismeretlen rövid motívumok diktálás utáni leírása. A diatónia egyszerű dallamfordulatainak különböző dó helyekkel való leírása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában történik. Ritmikai elemek, metrum: Mérőütés. Ritmikai elemek elnevezése, gyakorlóneve és jele: önálló nyolcadérték (ti) és szünete (szü), szinkópa, pontozott fél (tá-á-á), pontozott fél szünetértéke (szü-ü-ün), egész érték (tá-á-á-á), egész értékű szünet (szü-ü-ü-ün). A notáció helyes alkalmazása. A hangsúlyos és hangsúlytalan ütemegységek megkülönböztetése. Ütemmutatók, ütemfajták: 3/4 és 4/4. Dallami elemek: <i>Hangrendszer, hangkészlet, hangsor</i> Új szolmizációs hangok: d'; f; t és t,. A szolmizációs hangok kézjele, betűjele, a hangjegyek elhelyezése az ötvonalas rendszerben. A notáció helyes alkalmazása. Az ötfokú hangsorok (pentaton, pentachord) és a hatfokú hangsorok (dó- és lá hexachord) tudatosítása. A hétfokú hangsor dallamfordulatai. <i>Az abszolút rendszer</i> A hangok abszolút magassága, az ABC-s nevek bevezetése. A violinkulcs (G-kulcs). <i>Hangközök</i> Összecsengő hangközök (tisztá prím, tisztá oktáv) tudatosítása, a kis és nagy lépés megfigyeltetésével a kis szekund és nagy szekund tudatosítása. Az egymásutániság és együtthangzás kettősségének állandó megtartása a gyakorlás folyamatában. Zenei írás-olvasás: Ritmussor megszólaltatása, ritmuselemek írása diktálással (8 ütemnyi ritmussor) Tanult dallam felismerése kottaképről. Éneklése szolmizálva, szöveggel, ABC-s névvel. Kottakép olvasása belső hallás segítségével, majd szolmizálása. Kottázás betűs kottáról. Az abc-s hangok elhelyezése a vonalrendszeren. Elméleti ismeretek: A módosító jelek, az 1#, 1b előjegyzés G-dó, F-dó, C-dó	<i>Matematika:</i> matematikai műveletek alkalmazása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az új ritmusok elnevezése (nyolcadérték; nyolcadszünet; szinkópa; pontozott fél és szünetértéke, egész érték és szünetértéke;) és gyakorlóneve (ti; szü; szinkópa; tá-á-á; szü-ü-ün; tá-á-á-á; szü-ü-ü-ün). 3/4-es és 4/4-es ütem. Az új dallami elemek szolmizációs neve (d'; f; t és t.), kézjele, betűjele. Pentaton, pentachord, hexachord hangsor. Violin kulcs (G-kulcs). Hangok ABC-s nevei. Módosító jel. Kereszt, bé. Előjegyzés. G-dó, F-dó, C-dó. Hangköz, tiszta prím (T1), tiszta oktáv (T8), kis szekund (K2), nagy szekund (N2)
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás - A befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A zenére való figyelés képessége. Többszólamú hallás készsége és elemi formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, meglévő és fejlődő hangszínhallás. A zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló figyelem képességének további fejlesztése. A hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése. Zenei karakterek, hangulatok felismerése és meghatározása. A zenei emlékezet, a zenei fantázia fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A figyelem képességének fejlesztése: A figyelem időtartamának növelése hosszabb zenehallgatási anyag segítségével. Zenei megfigyelésre koncentráló feladatok. A hangszínhallás és a többszólamú hallás fejlesztése: Az élő zene és a gépzene hangzásának megkülönböztetése. Szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar hangzásának megkülönböztetése. Gyermekkórus, nőikar, férfikar, vegyeskar hangszínének megkülönböztetése. Hangszínhallás további fejlesztése új hangszerek megfigyeléséhez kapcsolódóan: tekerő, duda, oboa, klarinét, kürt, trombita, üstdob. Ritmushangszerek kezelése. Tanult dalok felismerése különböző hangszerek megszólaltatásában. Intellektuális munka: A formaérzék fejlesztése, zenei elemzés a következő fogalmak használatával: azonosság (ismétlés/visszatérés), hasonlóság (variáció) és különbözőség. Egyszerű forma ábrázolása formaképlettel vagy rajzzal. Különböző karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése és magyarázata. Ellentétpárok felismerése: staccato-legato, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, szóló-együttes. A dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb). A zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás). Népzene: Egyszerű népi hangszerek (dobok, sípok, húros hangszerek)		<i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> arányok, formák megfigyelése; szimmetria, aszimmetria; hangszerkészítés, bábkészítés.

készítése. Néptánc-dialektusok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ellentétpárok: staccato-legato, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, szóló-kórus, szólóhangszer-zenekar. Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Esztétikai és érzelmi kompetencia fejlesztése a tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerésével. Az életkornak megfelelő zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban, figyelve a műfaji és stílusbeli sokszínűségeire.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenehallgatás tanári bemutatással vagy felvételtől (audio, video) az évfolyam énekes és generatív tevékenységeihez valamint a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódóan válogatva a zeneirodalom különböző korszakaiból beleértve a 20. század és korunk zeneirodalmát is különösen a következő témakörökben: csend és hang, hangszerek, természet a zenében, szólóhang-kórus, szóló hangszer-zenekar, ellentétpárok (beszéd-ének, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély). Cselekményes és programzene hallgatása (pl. mesebalett) a cselekmény megfigyelésével, a szereplők karakterének zenei eszközökkel történő azonosításával (pl. tündér, boszorkány, királylány, királyfi, udvari bolond és „varázserejű” hangszerek).		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. <i>Dráma és tánc:</i> cselekményes programzenék, mese, meseszereplők, dramatizált megjelenítés, pl. bábozás, pantomim. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Furulya	Órakeret 6 óra
--	----------------	---------------------------

Előzetes tudás	A tanult ritmikai és metrikai és dallami elemek ismerete. A hangok ABC-s neveinek ismerete. Kottaolvasás ABC- nevekkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hangszerkezelés alapjainak elsajátítása, furulyajáték a diatónia egyszerűbb dallamfordulataival. Könnyű gyakorlatok, népdalok megszólaltatása C’-D” hangterjedelemben	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei anyag: Gyermekdalok, könnyű gyakorlatok C’-D” hangterjedelemben az énekóra dalaiból Ismeretek és készségfejlesztés: Előadási jelek: a lélegzetvétel jele. Hangszertechnika fejlesztése: légzéstechnika, légzésgyakorlatok, megszólaltatás, a „tü” hangzó. Testtartás, kéztartás, ujj- és szájtartás. I. fúvászósság: egyenletes fúvás, egyenletes erősség, mondókák, kiolvasók ritmusának fúvása. Hangszertechnikai ujjgyakorlatok, hangsorgyakorlatok ABC-s hangokon való olvasás Ajánlott tananyag: Béres: furulyaiskola, Fazekas Pálné: Fújjad sípod, fújjad!		

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén	Képesek a tanulók 40 népdalt, műzenei idézetet emlékezetből, a-e' hangterjedelemben csoportosan és egyénileg, a népdalokat több versszakkal, csokorba rendezve is előadni. Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új dalokat megfelelő előkészítést követően, hallás után és jelrendszerről megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik. Képesek csoportosan és egyénileg ismert dalokat ritmosoztatóval, ritmuskísérettel énekelni, és egyszerű kétszólamú darabokat, kánonokat megszólaltatni. Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. Az egész, a pontozott fél és az önálló nyolcad értékű hangot, a szinkópát felismerik hallás után és kottaképről. Felismerik, lejegyzik és megszólaltatják a tanult zenei elemeket (metrum, dinamikai jelzések, ritmus, dallam). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és emlékezetből szolmizálják, ABC-s névvel olvassák, éneklük. Szolmizálva éneklük a tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről és betűkottáról; szolmizálva és ABC-vel hangjegyről. Megfelelő előkészítés után hasonló dallamfordulatokat rögtönöznek. Felismerik a pentatónia és a diatónia hangkészletét. Képesek a hangok közötti távolság analízisére. Értelemszerűen használják a zenei kifejezéseket.
---	--

	Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Képesek társaikkal együtt figyelmesen zenét hallgatni. Megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek az egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk. Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit. Megkülönböztetik a furulya, zongora, hegedű, fuvola, fagott, nagybőgő, cselló, a gyermekkar, nőikar, férfikar, vegyeskar hangszínét. Különbséget tesznek szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar hangzása között. Az év során tanult dalokból kettőt-hármat dalcsokorként képesek előadni furulyán.
--	---

Ajánlott zenehallgatási anyag az 1-2. évfolyamra:

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.

A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzeneészek előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.

Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).

Cselekményes zenék, programzene, mesék, mesebalett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérrálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Scselkuncsik] op. 71,

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale)

Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)

Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)

Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,

Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) – nyitány

Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)

Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)

Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) – Tündérbert

Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 – részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)

Kurtág György: Játékok – részletek

Tárgyi feltételek:

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Ötvonalas tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektorral
- Hangtár
- Kottatár

3. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
3. évfolyam	3	108

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	55 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	8 óra
Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	26 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	5 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	6 óra
Furulya	8 óra
Össz. óraszám:	108 óra

A rendelkezésre álló 10% a tematikai egységek között van elosztva.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció I. Éneklés	Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	Az előző osztályokban tanult dalok, ismeretek pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, szolmizálva. A dalok éneklése megfelelő tempóban, tiszta intonációval, szép hangon. Hallás után megtanult, különböző mozgásokkal társított népi gyermekjátékok és népdalok ismerete. Dalkezdés megadott hangról a’-e” hangterjedelemben.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési készség folyamatos fejlesztése. A hangterjedelem bővítése az egyéni lehetőségek szerint. A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni tanítással és jelrendszerről. A többszólamú készség fejlesztése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Éneklési készség fejlesztése: Beéneklő gyakorlatok az óra eleji ismétlés, az alkalmazó rögzítés anyagához kapcsolódóan. Éneklés szöveggel, szolmizálva, ABC-vel. Kifejező előadásmód, helyes frazeálás. Éneklés a-e”hangterjedelemben, egyenletes tempóban. Alkalmazkodó ritmusú éneklés, a tempo giusto, allegro és andante előadásmód. A váltakozó ütemű dalok hangsúlyainak érzékeltetése az éneklésben Többszólamú éneklési készség fejlesztése: Kvintkánon, két- és három szólamú kánonok, quodlibetek, Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet stb. biciniumai. A daltanítás módszerei: – Hallás utáni daltanítás. – Daltanítás jelrendszerről. Zenei anyag: <i>Magyar népdalok:</i> változatos szöveg-tárgykör és hangulat szerint válogatva. Jeles napok, ünnepi szokások dallamai. Népek dalai Kánonok Biciniumok Olvasógyakorlatok A Himnusz éneklése csoportosan. <i>Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva.</i> Könnyen énekelhető témák vokális és hangszeres művekből a zenehallgatás előkészítésére. <i>Olvasógyakorlatok az alábbi kiadványból válogatva:</i> Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok I-II. (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.)	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető, kifejező szövegmondás, világos artikuláció. <i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. Tárgyak, épületek ornamentikája; népzene, illetve műzene díszítései.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kvintánon, quodlibet, hangszerkíséret, bicinium. Alkalmazkodó ritmus. Tempo Giusto, allegro, andante előadásmód. Váltakozó ütem. Népdalok, jeles napok, ünnepi szokások dallamai. A kanásztánc. A népzene és műzene.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Koordinált, ritmikus mozgás, térérzékelés, egyenletes mérő alkalmazása. Tempóváltozások érzékelése és reprodukciója. Metrikus és kisebb formai egységek érzete. A tanulók felismerik és képesek reprodukálni a tanult zenei elemeket (ritmus, dallam). A tanult dalok mintájára rövid dallamfordulatokat rögtönöznek. Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros és páratlan tagolódású zenei formaegységek érzete és helyes hangsúlyozása: kérdés-felelet improvizáció. Dallami improvizáció pentaton, pentachord, hexachord, hétfokú hangkészletben. Ritmusimprovizáció egy vagy több szólamban. A zene és a szöveg, a zene és a mozgás, a zenei és a képi kifejezés összekapcsolása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Generativitás fejlesztése: Motívumokhoz, dallamsorokhoz kapcsolódó azonosságok, hasonlóságok, különbözőségek, ismétlődés, variáció (ritmikai, tempóbeli, dinamikai, dallami, karakterbeli) megfigyeltetése és tudatosítása. Kérdés-felelet, valamint dallami párbeszéd alkotása pentaton, pentachord, hexachord és diatonikus fordulatokkal (szolmizálva is), dallami kiegészítés. Megadott szövegekre (pl. versek) ritmus és dallam rögtönzése. Megadott dallamokhoz variációk fűzése. Képekhez dallam és ritmus társítása. Hallásfejlesztés: Hangrelációk érzékeltetése nagymozgással, reláció térbeli mutatóival, kézzel. A tanult dalokból a hétfokú hangkészlethez kapcsolódó, új relációk kiemelésének képessége. Rögtönzés pentaton, pentachord, hexachord és diatonikus hangkészletben. Átmenet nélküli, vagy átmenettel történő dinamikai változások (forte, piano, crescendo, decrescendo) érzékeltetése <i>kreatív</i> gyakorlatokkal. Belső hallást fejlesztő énekes gyakorlatok: dallambújtatás, dallamelvonás. Zenei memória fejlesztése: Játékos memóriagyakorlatok megadott ritmus- és		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek – kérdés és felelet. Nyelvi/zenei szólánc. <i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc. Tánclépés-kombinációk. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.

dallamfordulatokkal. Ritmikai készség fejlesztése: Tempó, metrum (2/4, 3/4, 4/4) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Megadott ritmushoz szavak keresése. Egyenletes mérő és a dal ritmusának hangoztatása testhangszerekkel, ritmushangszerekkel. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó ritmusmotívumok hangoztatása ritmusnevekkel, testhangszerekkel és ritmushangszerekkel. Ritmus-osztinató, ritmusolvasás, ritmusfelelgetés, ritmuspótlás, ritmuslánc, ritmus-memoriter. Játék váltakozó ütemmel. Komplex mozgásfejlesztés tánclépésekkel, a ritmus változatos megszólaltatásával. Ütemhangsúly érzékeltetése ütemezéssel. Gyors, lassú és tempóváltás érzékeltetése. Többszólamú ritmusimprovizáció.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ütemfajták: 2/4. 3/4 és 4/4. A váltakozó ütem. Zenei forma: nyitás-zárás, kérdés-felelet. Dinamikát jelölő zenei kifejezések (forte, piano). Pentaton, pentachord, hexachord, diatonikus hangkészletek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció III. Zenei írás-olvasás, zeneelméleti ismeretek	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	Lapról olvasási készség, belső hallás. A zenei notáció ismerete a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése betűkottáról, hangjegyről, kézzelről, és hangoztatásuk ritmusnevekkel, szolmizálva.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Daltanulás jelrendszerről. A fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeinek elsajátítása. A zene jelrendszerének olvasása kézzelről, betűkottáról és hangjegyről (ABC-vel is). A tanult ritmusképletek hangoztatása, írása, olvasása. A diatonikus hangkészletben önálló dallamolvasás és lejegyzés.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A zeneelméleti ismeretek megszerzése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában történik. Ritmikai elemek: Az előző év ritmusképleteinek ismétlése, változatos gyakorlása egy és többszólamú ritmusgyakorlatok, ritmuskíséret, ritmusosztinátók segítségével. Az éles és nyújtott ritmusok képleteinek felismerése, megnevezése, hangoztatása, olvasása, írása. A tizenhatod értékű hang páros kapcsolatainak felismerése, megnevezése, hangoztatása, olvasása és írása. Dallami elemek: <i>Hangkészlet, hangsor, dallamszerkezet</i> Hangkészlet bővítése a fi, tá és szi módosított átmenőhanggal. Kvintkánnon éneklése A kvintváltás és kvintválasz megfigyeltetése felismerése a népdalokban Dó, lá, ré, mi, szó végű hétfokú dallamok. A dúr, a dór, az eol, a fríg és a mixolíd hangsor. <i>Az abszolút rendszer</i> A 2 keresztes és két bés hangsorok. A basszus kulcs (f-kulcs). ABC-s hangok oktáv megnevezéssel. <i>Hangközök</i> Az előző években megalapozott hangközhallás alapján a tiszta kvint, a kis és nagy terc hangközök megfigyeltetése, tudatosítása és sokoldalú gyakorlása szolmizálással, kottázással. Hangközláncok írása. Zenei írás-olvasás: Ritmuselemek írása diktálással. A tanult dalok utószolmizálása, ABC-s nevekkkel való olvasása. Rövid ismeretlen egyszerű dallamok olvasása első látásra szolmizálva, ABC-s nevekkkel, szöveggel. Olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, abc-s hangokkal. Ismert dallam emlékezetből való leírása, ismeretlen dallam betűskottáról való leírása.	<i>Matematika:</i> matematikai műveletek alkalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az új ritmusok elnevezése: nyújtott ritmus; éles ritmus. A tizenhatod értékű hang (Riririri; ti-riri; riri.ti) Az új dallami elemek szolmizációs neve (szi; fi; ri, tá), kézjele, betűjele. Basszus kulcs. A D dúr és a Bé dúr előjegyzései. A kis terc és a nagy terc hangközök.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: tánc és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) – differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonószekció, énekkar és zenekar együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése: – rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); – népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. <i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése. <i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. – Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. Zenés mese, (gyermek)opera, balett. – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. <i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. <i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, opera, balett, ária, duett	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Furulya	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és metrikai és dallami elemek ismerete. A hangok ABC-s neveinek ismerete. Kottaolvasás ABC- nevekkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hangszerkezelés alapjainak elsajátítása, furulyajáték a diatónia egyszerűbb dallamfordulataival. Könnyű gyakorlatok, népdalok megszólaltatása C'-D'' hangterjedelemben, a Bé' hang megszólaltatása	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei anyag: Gyermekek dalok, könnyű gyakorlatok C'-D'' hangterjedelemben az énekóra dalaiból, furulyagyakorlatok. Ismeretek és készségfejlesztés: Ismeretlen dallam lejátszása a tanult hangokon. Egyszerű kétszólamú dallamok, kánonok megszólaltatása. Hangszertek: ujjgyakorlatok, hangsorgyakorlatok. Ajánlott tananyag:		

Béres: furulyaiskola, Fazekas Pálné: Fújjad sípod, fújjad!, Szőnyi Erzsébet 21 énekes játékok	
---	--

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén	Képesek a tanulók 45 népdalt, műzenei idézetet emlékezetből, a-e' hangterjedelemben csoportosan, a népdalokat több versszakkal, csokorba rendezve is előadni. Képesek kifejezően, egységes hangzással, tiszta intonációval énekelni, és új dalokat megfelelő előkészítést követően, hallás után és jelrendszerről megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik. Képesek csoportosan és önállóan ismert dalokat ritmus oszttinatóval énekelni, és kétszólamú és háromszólamú darabokat, kánonokat megszólaltatni. Kreatívan vesznek részt a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4-es, 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. Felismerik, lejegyzik és megszólaltatják a tanult zenei elemeket (metrum, dinamikai jelzések, ritmus, dallam). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és emlékezetből szolmizálják, abc-s névvel olvasva éneklük. Szolmizálva éneklük a tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről. Képesek rövid zenei részlet (motívum) lejegyzésére többszöri diktálás után. Megfelelő előkészítés után hasonló dallamfordulatokat rögtönöznek. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség) felismerik és meg tudják fogalmazni. Fejlődik hangszínhallásuk. Megkülönböztetik a tanult hangszerek, a gyermekkar, nőikar, férfikar, vegyeskar hangszínét. Ismerik a hangszerek alapvető jellegzetességeit. Különbséget tesznek szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar hangzása között. Zenehallgatásuk tudatos, figyelmesen hallgatják a zeneműveket. A zenehallgatásra kiválasztott művek közül 4-5 alkotást/műrészletet ismernek. Furulyán egyszerű dallamokat képes megszólaltatni C'-D' hangterjedelemben törzshangokon és bé és físz módosításokkal is.
---	--

Tárgyi feltételek:

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Ötvonalas tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektorral
- Hangtár
- Kottatár

4. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
4. évfolyam	3	108

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	55 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	8 óra
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	26 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	5 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	6 óra
Furulya	8 óra
Össz. óraszám:	108 óra

A rendelkezésre álló 10% a tematikai egységek között van elosztva.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dalkincs bővítése elsősorban hallás utáni, a könnyebb dalok megfelelő előkészítéssel jelrendszerről tanítással. A többszólamú éneklés fejlesztése. 2-3 szólamú kórusmű megszólaltatása Az éneklés helyes szokásainak további alakítása (helyes légzés, helyes hangzóformálás, hangadószer megóvása, a hangerő akaratlagos alkalmazása, szövegejtés, artikuláció, frazeálás), a hangterjedelem bővítése (a–e”). A dalok metrumára, ritmikájára és dallamára vonatkozó megfigyelések megfogalmazása. Népdalok rendszerezése a tanult szempontok alapján.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népdalok megtanulása a már korábban elsajátított dalkészlet figyelembevételével. Az évek során összegyűlt népdalanyag régi és új stílus szerinti csoportosítása. Műzenei példák többféle zenei stílusból válogatva (dalok és könnyen énekelhető témák hangszeres művekből - a zenehallgatási anyagból) Többszólamú éneklés többféle zenei stílusból válogatva: biciniumok, kánonok, quodlibetek, dalok ritmushangszer kísérettel (ajánlott: Kodály Zoltán, Kerényi György, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet)		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Dráma és tánc:</i> népdal és néptánc kapcsolata, népszokások dramatizált előadása. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete.

Népi gyermekjátékok: lakodalom, leánykérés, kézfogó, magyar népdalok: változatos téma és hangulat szerint válogatva, dalos kalendárium: betlehemes, farsang, Gergely-járás, stb. Más népek dalainak éneklése magyar nyelven. Nyugat-európai kánonok. Régi magyar táncdallamok. Régi korok európai dallamai, Trubadúrok, minnesangerek. Kodály Zoltán: Háry János daljátékának ének óra feldolgozása.	<i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszerkíséret, dallamvonal, sorszerkezet, népdalstílusok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és 3/4-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tempó, ritmus, metrum: Tempó metrum (3/4, 4/4, 3/8, 6/8) és ritmikai változások felismerése, reprodukciója és gyakorlása kreatív feladatokkal. Énekléssel megismert ritmusképletekhez kapcsolódó egy- és felelgetős többszólamú ritmus gyakorlat változatosabb mozgásokkal (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), ritmusnevekkel vagy más szótagokkal csoportosan és párban (ritmusvariáció, ritmusimitáció párban, ritmuslánc, hiányzó ritmusmotívumok pótlása). Dallam: Dinamikai változások gyakorlása kreatív gyakorlatokkal. Ritmuskíséret komponálása, ritmus osztinató, dallam két szólamra elosztva, tartott hangos/hangcsoportos kíséret, dudabasszus. Zenei formaalkotás egyszerű szerkezettel: Kérdés-felelet játékok dallami kiegészítés. Egyszerűbb, saját költésű, vagy népdalszerű dallam improvizációja. Szekvencia alkotása. Belső hallás és zenei memória fejlesztése: Játékos memória gyakorlatok rögtönzött dallamfordulatokkal, hangzó és „néma” éneklés.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek - kérdés és felelet. <i>Dráma és tánc:</i> önkifejezés erősítése, néptánc. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariáció, 3/8 ,6/8 ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció –zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallás utáni daltanulás és a fejlődő zenei készségek és megszerzett zenei ismeretek alapján a zenei notáció újabb elemeivel. A zene jelrendszerének olvasása kézjelről, betűkottáról, abc-s hangokról. A kottaolvasási és írási készség fejlesztése: Lásd, amit hall és hallja amit lát! A magyar népdal stílusának felismerése, A hétfokú hangsorok felismerése és éneklése. A tanult hangközök felismerése hallás után és kottaképről. Többszólamú művek közös éneklése. A megismert zenei jelenségek új környezetben való felismerése., tudatos alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti alapismeretek megszerzése az előkészítés-tudatosítás-gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: Ritmikai elemek: nyújtott és éles ritmus. Ütemmutató, ütemfajta. A $\frac{3}{4}$ diminuálása 3/8-dá. 6/8-os és 3/8-os lüktetés A hangsúlytalan kezdés: a felütés és csonka ütem. Pontozott nyolcad érték változásai: Kis éles és kis nyújtott ritmus(Tim-ri, Ri-tim). A triola. A volta ritmus. Dallami elemek: Hangkészlet, hangsor, dallamszerkezet A dúr és moll tonalitás megéreztetése. A líd hangsor megfigyeltetése, tudatosítása. Ismert dalok felidézése kézjelről, betűkottáról, hangsorról, kottaképről – belső hallással is. Kvintváltás, kvint válasz, mint a különböző dallamvonalú népdalok szerkezeti jellemzője. Visszatérés, mint a kupolás dallamvonal velejárója. Az abszolút rendszer Hangnemek 3#, 3b előjegyzésig. A módosító jelek helye. Kottaolvasás violin és basszus kulcsban. Hangközök Tiszta kvart, kis szext, nagy szext felismerése, éneklése, építése Többszólamúság Funkciós kánonok, biciniumok éneklése. Zenei írás-olvasás: Az új ritmuselemek kottaképről való felismerése, olvasása, írása, diktálás utáni lejegyzése. Ismert népdalok megszólaltatása szolmizálva,		Matematika: halmazok, számsorok. Törtek. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.

ABC-s névvel 3#, 3b előjegyzésig. Olvasógyakorlatok tiszta intonációval való megszólaltatása Ismert dalok emlékezetből való lejegyzése Rövid ismeretlen dallam diktálás utáni leírása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, ütemmutatók (3/8, 6/8). Volta ritmus. Hangnemek (G-dúr, D-dúr, A-dúr, C-dúr, F-dúr, Bé-dúr, Esz-dúr). Párhuzamos moll hangnemek (e-moll, h-moll, fisz-moll, a-moll, d-moll, g-moll, c-moll). A lúd hangsor. A T4, K6, N6 hangközök.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra irányuló teljes figyelem képességének további fejlesztése. A tanulók zeneértővé nevelése a rendszeres zenehallgatás által. Hangszínhallás, a többszólamú halláskészség és a formaérzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A teljes figyelem kialakításának fejlesztése: tánc és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyéni, párban vagy csoportosan) - differenciált karakterű zeneművek vagy zenei részletek többszöri meghallgatásával (ismétlődő lejátszásával); a figyelem időtartamának növelése hosszabb énekes és zenehallgatási anyag segítségével; teljes zenei befogadás kiegészítve egy-egy zenei megfigyelésre koncentráló feladattal; zenei memória gyakorlatok. Zenei jelenségek megfigyeltetésével: hangfajták (szoprán, mezzo, alt) hangszínhallás fejlesztése; a hangszerek hangszínének megkülönböztetése és azonosítása a hangadás módja szerint; zenei együttesek (szimfonikus zenekar, fúvós együttes, vonózenekar, énekar és zenekar együttes megszólalása, a zenei analízis képessége a következő fogalmak használatával: azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció és különbözőség, a forma mozgásos és vizuális ábrázolása, kérdés-felelet; differenciált karakterek zenei ábrázolásának megfigyeltetése, ellentétpárok: szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú; a dallam és kíséret különbözőségeinek megfigyelése. pp, ff, crescendo, decrescendo. Fejlesztő hatás fokozása, tanult ismeret elmélyítése:		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. <i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése. <i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése

– rövid történetek zeneszerzőkről, híres előadóművészekről; – a dalok szövegének értelmezése, dramatizált előadás; vizuális megjelenítés (különböző technikák); – népi játékhangszerek készítése: dobok, sípok, húros hangszerek. – A lakodalom mozzanatai	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult énekes anyaghoz kapcsolódó műzenei anyag vokális és hangszeres feldolgozásainak megismerése. Más, a korosztály számára befogadható zeneművek meghallgatása élményszerű előadásban. Műfaji és stílusbeli sokszínűség. Közös zenei élmények feldolgozása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei példák hallgatása és zenei tartalmak megfogalmazása az énekes, generatív tevékenységeihez és a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódva: Természet ábrázolása a klasszikus zeneirodalomban. – Különböző zenei karakterek, ellentétpárok. – Énekhang: a gyermekkórus hangszíne, nőikar és férfikar, vegyeskar. – Kapcsolódás a zeneelméleti ismeretekhez (pl. metrum, ritmus), zenei szemelvények az azonosság, különbözőség, hasonlóság és a variáció megtapasztalásához. Zenés mese, opera, daljáték, balett. – A cselekmény és a zenei folyamatok összevetése. – A szereplők karakterének azonosítása, kifejezőeszközök felismerésével. – Feszültség és oldás megfigyeltetése zenei anyag felidézésével a szereplő felismertetése. Hangszerek: – Az oboa, a harsona, a kisdob és a nagybőgő – A nagyzenekar Különböző korok dallamai: – A trubadúrok és minesangerek – Régi magyar táncok		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. <i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. <i>Dráma és tánc:</i> tánc és szabad mozgás, improvizáció, dramatizált előadás. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték, balett.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Furulya	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és metrikai és dallami elemek ismerete. A hangok ABC-s neveinek ismerete. Kottaolvasás ABC- nevekkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Furulyajáték a diatónia egyszerűbb dallamfordulataival. Könnyű gyakorlatok, népdalok megszólaltatása C'-A'' hangterjedelemben, a Fisz' hang megszólaltatása. Kétszólamú művek, népdalok, etűdök furulyán,	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zenei anyag: Gyermekek dalok, könnyű gyakorlatok C'-A'' hangterjedelemben az énekóra dalaiból, furulyagyakorlatok. Az ének órán megismert ritmikai és metrikai elemek alkalmazása a furulyajátékban. Ismeretek és készségfejlesztés: Ismeretlen dallam lejátszása a tanult hangokon. Egyszerű kétszólamú dallamok, kánonok megszólaltatása. Hangszertek: ujjgyakorlatok, hangsorgyakorlatok. Ajánlott tananyag: Béres: furulyaiskola, Fazekas Pálné: Fújjad sípod, fújjad!, Szőnyi Erzsébet 21 énekes játék		

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végén	– A tanulók 50 dalt (40 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e'' hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve, anyanyelvi szinten éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon). Kétszólamúságban képesek az önálló szólamvezetésre. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A megismert metrumokat helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről. Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják, abc-s nevekkal éneklük. – ABC-s névvel olvasnak violin és basszus kulcsban kottaképről. – A népdaloknál megkülönböztetik a régi és új stílus jegyeit. – Ismerik és használják az elméleti ismeretek fogalomrendszerét.
---	---

	– Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.
--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag a 3-4. évfolyam számára

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.
- A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.
- Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 – részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok ,BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).
- Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) – DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

- Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)
- Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)
- Thomas Morley: Fyre, fyre
- Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)
- Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248,
- Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212
- Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia
- Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca
- Bedřich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)
- Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka
- Camille Saint-Saëns: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)

Ének-zene emelt szint 1-8. évfolyam

- Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25
- Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,
- Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
- Bartók Béla: Egynemű karok

Tárgyi feltételek:

- Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
- Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
- Ötvonalas tábla
- Ritmushangszerek
- Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
- Számítógép internetkapcsolattal, projektorral
- Hangtár
- Kottatár

5. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
5. évfolyam	3	108

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	55 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	9 óra
Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	27 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	10 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7 óra
Össz. óraszám:	108 óra

A rendelkezésre álló 10% szabadon felhasználható a tematikai egységek között.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangigények figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása. Többszólamú éneklés. Stílusismeret önálló alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból -táncnóták, mulatozó és ivónóták, katonadalok, énekelt mesék és balladák, tréfálkozó és gúnydalok, búcsúzó, bujdosó, bánatos dalok. A népdalok rendszerezése: témakör, tájegység,		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése.

dallamívek és formai sajátosságok szerint. A dallam főhangja és díszítményei. Díszítmények szerinti előadásmód gyakorlása. Középkori énekek:alleluja dallam. Kyrie, zsoltározó recitálás, a mise. A reneszánsz zenéje: imitáció, kánontípusok, társasdalok, homofónia, polifónia. Társasdalok a reneszánsz irodalmából. Históriás énekek, széphistória. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történeti énekek és a magyar történelem párhuzamai. <i>Erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján. <i>Dráma és tánc:</i> Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, imitáció, madrigál, históriás ének, zsoltár, kórusmű, társas ének.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma, rögtönzés fejlesztése, dúr-moll dallami fordulatok.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. Páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez. Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Adott műfaj mintájára alkotás (pl:históriás ének) Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó). Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dúr, moll, visszatérő forma, rondó.
------------------------------------	-------------------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. A zene nyelvének, belső építkezési módjának (szerkezetének) megismerése a tanult művek ill., zenei példák alapján. Minthogy ez a zenei anyag több különböző stílust képvisel, a zenei ismeretek segítségével kialakítható a zenei nyelv és formavilág, és annak a különböző stílusokra jellemző sajátossága, stílusjegye. A STÍLUSJEGYEK felismertetésére, megismerésére, és elsajátítására törekszünk, aktív muzsikáláson keresztül zenei elemzés alapján.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármasságában. Ritmikai elemek, metrum: Az alsó tagozatban tanultak ismétlése, A tizenhatod összetett ritmusképletei, felismerés kottaképből és dallamokban. ritmusgyakorlatok olvasása, ritmusdiktálás. Augmentálás, diminuálás. Dallami és harmóniaelemek: A gregorián és a reneszánsz dallamkezelés és formai építkezés sajátos jegyei. Modális hangsorok felelevenítése. Kánontípusok (tükör, rák, prím, sekund). Az imitációs szerkesztés. Fuga: vezértéma és társtéma. Tonális és reális válasz. Homofónia, polifónia. Hangközök (kis és nagy szeptím), akkordok (dúr és moll alaphelyzetben és 6 fordításban) Hangnemek ismerete 4# és 4b-ig Szolmizációs kezdőhang megválasztása önállóan, az előjegyzés alapján.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Matematika:</i> számsorok, törtek.

Díszítések (melizma) éneklése kottakép után a főhang hangzójával, (tehát NEM KÜLÖN SZOLMIZÁLVA) kottakép után. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: Adagio, largo, larghetto, maestoso, vivace.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kadencia, akkord, imitáció, modális hangsorok, K7, N7, E-dúr, Asz-dúr, melizma.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus). Formaérzék fejlesztése: visszatérési kétfajú forma, rondó forma. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, cimbalom, citera). Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés. <i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, akkord, formai egység (dallamfordulat, dalforma, rondó forma).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A adott korszak (műfaj) stílusjegyeinek összegzése, több megismert mű alapján Reneszánsz és barokk kor stílusjegyeinek felismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól. Más népek zenéje, világzenei feldolgozások nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése. Reneszánsz kórusdalok, barokk szemelvények. (Kantáta, oratórium mint műfajok és orgona, mint jellegzetes barokk hangszer.) Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: vokális művek, hangszeres művek – rondó forma, hangszeres művek – versenymű, dalljáték/operarészletek. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangversenylátogatás motivációs szerepének felhasználásával).		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok. <i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák. <i>Dráma és tánc:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gregorián ének, reneszánsz tánc, madrigál, dal, dalljáték, menüett, szvit, concerto, orgona, trombita, csmbaló hangszíne.	

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén	Az énekes anyagból 40 dalt és zenei szemelvényt (emlékezetből) énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnak megfelelő nehézségű gyakorló feladatokat szolmizálva,
--	--

	abc-s névvel olvasnak. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 5 alkotás) megismerték. Képesek megadott szempont alapján, hallás után dallami, ritmikai vagy előadásbeli megfigyelést tenni, és arról egy rövid részlet meghallgatása után szóban beszámolni. Képes néhány perces részlet hallás utáni megfigyelésére, és annak az általa énekelt zenei anyaggal való összehasonlítására zenei karakterben, az előadás hangszerelését vagy kórusbeli előadását illetően.
--	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

Magyar népzene.

Fornsete: Nyárkánon

Carol énekek

Mo-i többszólamúság a XV. szd. első feléből

Dufay

Imitációs művek a reneszánsz kórusirodalomból:

Josquin de Prés

Lassus, Palestrina és Byrd műveiből válogatva.

Társasdalok, madrigálok a reneszánsz kórusirodalmából.

Neuwach, Regnart, Soto, Marenzio,

Rauch, Hassler műveiből válogatva.

Bevezetés a barokk zenébe J. S. Bach és G.F. Händel művei alapján. Javasolt a Parasztkantáta néhány részletének megismerése, valamint a Vizizene és a Judas Maccabeus egyes tételeinek, ill. az oratórium kórusrészletének éneklése, ill. meghallgatása.

Gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján.

Henry Purcell: Artúr király

Johann Sebastian Bach: János passió

Georg Friedrich Händel: Tűzijáték szvit

Georges Bizet: Carmen – „Az utcagyerekek kórusa”

6. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
6. évfolyam	3	108

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	55 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	9 óra
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	27 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	10 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7 óra
Össz. óraszám:	108 óra

A rendelkezésre álló 10% szabadon felhasználható a tematikai egységek között.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	Az előző években megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangyi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyar népzene: népszokások, betlehemezés	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség

Virágénekek Magyar történeti énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, verbunkos dallamok. Reneszánsz szerzők (Palestrina, Dowland) művei Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve. Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból. Többszólamúság: kánonok bécsi klasszikus szerzőktől Duettek, tercettek. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre. A bécsi klasszikus stílusba tartozó művek éneklése értelmes tagolással, fejből.	fejlesztése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> magyar történeti énekek és a magyar történelem párhuzamai. <i>Erkölcstan:</i> mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján. <i>Dráma és tánc:</i> Népdal-néptánc, hangszeres népzene, a tánc funkciója.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Régi és új stílusú népdal, históriás ének, kuruc kori dal, kórusmű, virágének, betlehemezés, bécsi klasszicizmus

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés, dūr-moll dallami fordulatok, tercpárhuzam. A klasszikus arányérzék megélése és művelése	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, ritmusimprovizáció 6/8, 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok változásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez. Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással, szolmizálva. Tercpárhuzamok szerkesztése Zenei forma alkotás: Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (rondó, variáció). Változatos ritmusképletek használata. Dallami és harmóniai rögtönzés, a tanult zenei formák alkalmazásával. (Elkezdett periódus bezárása utótag		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. <i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. <i>Dráma és tánc:</i> stilizált tánclépések.

improvizálásával, funkciós basszus éneklése zenei részlethez)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatnyolcad, dúr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével. A klasszikus zene nyelvének elsajátítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum, formatan: Ütemhangsúlyok, ütemtípusok váltakozása a zeneművekben. Felütés, az ütempár, a periódus, 2 és 3 tagú forma, triós forma, rondó forma, szonáta forma Dallami és harmóniaelemek: Késleltetés, idegen hang, vezető hang, váltóhang. Azonos alapú dúr és moll. Tonika, domináns és szubdomináns funkciói. Autentikus zárlati forma. Moduláció megfigyelése kottaképben. Hangnemek ismerete, 5b, 5#i előjegyzésű dallamok olvasása, írása. Kvintkör, enharmoniai, hangnemi rokonságok. A szolmizációs kezdőhang a modulációt követően a szolmizációváltás önálló meghatározása. Egyszerű periódus írása emlékezetből. Hangközök, akkordok: Hármashangzat felbontás, hármashangzatok és azok fordításai (6 és 6/4 akkord). Hangközfördítések, orgonapont. Sz5 és B4, a kis nóna és decima hangközök megismerése. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek Klasszikus dalok, vagy művek részletének éneklése zongorakísérettel és a basszus szolmizált éneklésével.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Matematika:</i> számsorok, törtek.
Kulcsfogalmak/	Orgonapont, enharmonia, moduláció, szűkített kvint, bővített kvárt,	

fogalmak	periódus, triós forma, rondó forma, szonáta forma. Szext fordítás, kvártszext fordítás.
-----------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus), Formaérzék fejlesztése: visszatérési kétagú forma, triós forma, variációs forma, periódus A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő elméleti ismeretek, lexikális adatok A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés. <i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás, zeneirodalom	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kíséni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. A klasszikus stílusjegyek, formák megismerése. Klasszikus funkciórend elmélyítése hallás alapján is.	

Hangverseny-látogatásra nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól. Más népek zenéje. Zeneirodalmi szemelvények a stílusérzék fejlesztéséhez – a bécsi klasszika zeneirodalmából. Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: vokális művek, hangszeres művek – szerenád, divertimento, szimfónia tétel (triós forma, rondó forma), hangszeres művek (variáció, versenymű), daljáték/operarészletek. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával). A szimfonikus zenekar hangszerei.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, korstílusok. <i>Erkölcstan:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák. <i>Dráma és tánc:</i> Zenés játék, opera cselekménye.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Dal, daljáték, opera, szonáta, rondó, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia, mélyhegedű, piccoló, harangjáték és cimbalom hangszíne.

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén	Az énekes anyagból 40 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek stílusosan és kifejezően csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött érzetük, metrum-, ritmus-, formaérzékük és dallami készségük. A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a tanult zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvasnak. Képesek a tonika, domináns, szubdomináns hallás utáni megkülönböztetésére. Ismerik a bécsi klasszikusok zenéjét, stílusjegyeit. Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. A zenehallgatásra ajánlott, többféle stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneművek egy részét (min. 10 alkotás) megismerték.
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

Magyar népzene, más európai népek zenéje.

Kodály: Mátrai képek

XVIII. századi társasdalok

Simonyi Zsigmond Ének-Zenei és Testnevelési Általános Iskola

Helyi tanterv 2020

Ének-zene emelt szint 1-8. évfolyam

Joseph Haydn szimfóniái közül: G-dúr, „Üstdobütés” szimfónia

Wolfgang Amadeus Mozart: Egy kis éji zene (Eine kleine Nachtmusik), K. 525

Wolfgang Amadeus Mozart: A varázsfuvola (Die Zauberflöte), K. 620 – részletek

Ludwig van Beethoven: D-dúr hegedűverseny, op. 61 IV. tétel

Ludwig van Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel – Örömóda

Ludwig van Beethoven dalai

7. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
7. évfolyam	3	108

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	55 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	9 óra
Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	27 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	7 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10 óra
Össz. óraszám:	108 óra

A rendelkezésre álló 10% szabadon felhasználható a tematikai egységek között.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismertetése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népdalok, népballadák, táncnóták. Más népek dalai: francia, német, olasz, spanyol dalok. Zongorakíséretes dalok. Többszólamúság. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: A barokk zene: opera, áriák, duettek, oratórium, kantáta, korál, korálfeldolgozások. Dal- és témarészletek a romantika korából. Kórusrészletek.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése. <i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai.

A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés, továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Verbunkos dal, romantikus dal, oratórium, korál.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék,.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Különböző metrikájú, bonyolultabb ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója, ritmusimprovizáció Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: Dallam ill. kíséret alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, formai követelmények), rögtönzött folytatás Stílusjegyek reprodukciója		<i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Előző évek elméleti ismereteinek készségszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. A zenei írás-olvasás készségszintű hasznosítása, alkalmazása. A zenei támpontok önálló megkeresése. A partitúrával való ismerkedés	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: A 6# és 6b előjegyzésű dallamsor lejegyzése, a hangnem		<i>Matematika:</i> törtek.

felismerése kottaképben. A dalanyagon gyakorolt olvasás és dallamírás. A szűkített és bővített hangközök éneklése, lejegyzése. Szűkített és bővített hármashangzatok és megfordításaik. Moduláció párhuzamos hangnembe, szubdomináns és domináns irányba. Tercrokon moduláció Hármashangzat megfordítása (6 és 6/4 akkord) Szeptimakkord és oldása. Késleltetés Többszólamú hallásfejlesztés. Az olvasás és írás anyaga szervesen kapcsolódik az órán megismert zenei alkotás feldolgozásához.	<i>Magyar nyelv és irodalom: nemzeti romantika</i>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szext és kvártszext akkord, szeptim akkord. Szűkített és bővített hármashangzat. Fisz-dúr disz-moll, Gesz-dúr esz-moll.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges, műfaji elemzést elősegítő kompetenciák fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i> Zenei stílusjegyek Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. (a német romantikusok életműve) Ismerkedés a partitúrával Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és	<i>Magyar nyelv és irodalom: nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete.

ismeretanyag). Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.	<i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műzene, népzenei feldolgozás, romantikus zene.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény. A fantázia, a rapszódia. Ciklikus művek. Kis formák a romantikus zenében. A hárfa hangszíne. A népi zenekar hangzása és hangszerei. A romantika stílusjegyei. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus költészet, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szimfonikus költemény, kamarazene.	

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén	Az énekes anyagból 40 dalt és zenei szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően csoportban. A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük. Ismerik a szűkített és bővített hármashangzatokat.
---	---

	Felismerik a modulálást a romantikus zenében. Ismerik a romantikus zene stílusjegyeit, legnagyobb képviselőit, a meghallgatott szemelvények énekelhető témáit. Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten. A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik, azokat megadott szempontok szerint elemzik.
--	---

Ajánlott zenehallgatási anyag

Európán kívüli kultúrák népzeneje

Franz Schubert: Psztráng ötös, Befejezetlen szimfónia

Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus

Schumann: Gyerekjelenetek, A két gránátos

Mendelssohn: Szentivánéji álom, Hegedűverseny

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei

Erkel Ferenc: Hunyadi László, Bánk Bán

Liszt Ferenc: Les Preludes, Mazeppa

Kodály Zoltán: Székelyfonó – Görög Ilona balladája

Brahms, Donizetti, Rossini, Smetana, Verdi és Wagner műveiből válogatva

8. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
8. évfolyam	3	108

Tematikai egység címe	Órakeret
Zenei reprodukció – Éneklés	55 óra
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	9 óra
Zenei reprodukció – Zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	27 óra
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	7 óra
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10 óra
Össz. óraszám:	108 óra

A rendelkezésre álló 10% szabadon felhasználható a tematikai egységek között.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismételése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stíusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A nyolc év zenei élményanyagának összegzése, a megismert kb. 200 dal elemzése, folyamatos gyakorlása, rendszerezése. Bartók és Kodály dalai, feldolgozásai:kórusművek. A különböző stíluskorszakok dalanyaga. Példák a populáris zenéből.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések

A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek. A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.	irodalmi alapja.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek, jártasságok szinten tartása,	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Különböző metrikájú ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. Különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója ritmusimprovizáció Dallam: blues skála megismertetése. Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: egyszerű dallam alkotása megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés).	<i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – zenei írás-olvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során.	
A tematikai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei	

egység nevelési-fejlesztési céljai	reprodukció fejlesztése. Zenei ismeretek kottaképről való elsajátítása. A partitúra segítségével hangnemi kapcsolatok, hangszerelés, építkezésmód, moduláció, arányok, csúcspont meghatározása, megérzése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában Előkészület után önálló dallamírás és lapról olvasás a tanult hangnemekben 6# és 6b előjegyzésig. Az arany metszés és modellskálák Bartók zenéjében. Mixtúrák, színakkordok, akusztikus skála, egész hangú skála, kvartépítkezés. A dalok elemzése során a nyolc év ritmikai anyagának folyamatos ismétlése gyakorlása	<i>Matematika:</i> törtek.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hangközök, alap hármashangzatok, hangsorok, hangnemek, hangnemi váltások

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i> Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód, egytémájúság és egy-egy zenei ötlet kibontása a barokk zenében, klasszikus szonáta forma megfigyelése. Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. Impresszionizmus a festészetben és a zenében. A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, alapritmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven. <i>Erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi	

műfajáról és formájáról. Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag). Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.	üzenete. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, madrigál, barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek, bécsi klasszicizmus: vonósnégyes, versenymű, szimfónia, a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, a 20. század zenéje: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, impresszionizmus, jazz és a rock születése, kortárs zenei művek megismerése. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése. Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.
Kulcsfogalmak/	Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso,	

fogalmak	vonósnégyes, versenymű, szimfonikus költemény; táncjáték, kamarazene, jazz, rock.
-----------------	---

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén	Az énekes anyagból 50 szemelvényt emlékezetből énekelnek kifejezően. Képesek többszólamú szemelvények, kórusművek előadására különböző stíluskorszakokból. Ismerik a zenei korszakok főbb jellemzőit, kiemelkedő zeneszerzőit. Ismeri a hármashangzatokat. Képesek a megismert dūr és moll hangsorokban tájékozódni, dallamírásban különböző hangnemekben dallamokat lejegyezni. Gyakorlottak a lapról való éneklésben.
---	---

Ajánlott zenehallgatási anyag

Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei

Georg Friedrich Händel: Messiás (Messiah), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja

Joseph Haydn: Évszakok (Die Jahreszeiten), Hob. XXI:3 – Szüreti kórus

Debussy: Gyemekkuckó, Egy Faun délutánja

Maurice Ravel: Bolero

Sztravinszkij. Tűzmadár, Petruska

Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték, Mikrokozmosz, Egyeneműkarok, Divertimento, Concerto, A fából faragott Királyfi, Cantata Profana

Kodály Zoltán: Gyermekek- és női karok, Psalmus Hungaricus, Páva variációk

Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell-témára

Gershwin: Kék rapszódia

Presser Gábor, Kocsák Tibor, a Szörényi–Bródy szerzőpáros és más magyar szerzők egy-egy zenés színpadi művének részlete.

Szemelvények a hangszeres népi zenéből.

Kóruséneklés

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai

Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a tanulók

- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó- és dinamikai érzékenységet,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a tanulóknál az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott követelményeket meghatározni.

A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik avval, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.

Fejlesztési feladatok

- az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése.
- a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
- a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két-, háromszólamú egynemű karok igényesebb három és négyszólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása
- hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására
- a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
- a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása.
- kiegyenlítettség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
- hangszín-kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
- az egységes, kultúrált énekkari hangzás megteremtése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kóruséneklés 1-2. osztály	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Kottaolvasási készség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eredményes szép szereplés, a művek stílusos élményszerű előadása A tanulók közvetlen kapcsolatba kerüljenek a művészi alkotásokkal, a zenei folyamat résztvevői, sőt megteremtői legyenek. Iskolai és városi fellépések.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A helyes LÉGZÉSTECHNIKA, és hangképzés elsajátítása. INTONÁCIÓS GYAKORLATOK. Vezénylésre éneklés megtanulása. Az EGYSÉGES KÓRUSHANGZÁS megteremtése. Népdalok, gyermekdalok éneklése Egyszólamú kórusművek zongorakísérettel – mai szerzők műveiből. Megzenésített versek előadása hangszerkísérettel. Kánonok éneklése az együtthangzásra, a másik szólam fűlélésére, a tiszta intonációra, a plasztikus szövegmondásra, a helyes frazírozásra, szólamarányokra figyelve. Egyszerűbb biciniumok.		Földrajz Történelem Egészséges életmód Erkölcstan
		Szoprán, alt, gyermekkar, dinamikai jelek, a hangképzés szervei

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kóruséneklés 3-5. osztály	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Kottaolvasási készség, tiszta intonálás, a kétszólamú éneklés alapjainak elsajátítása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eredményes szép szereplés, a művek stílusos élményszerű előadása A tanulók közvetlen kapcsolatba kerüljenek a művészi alkotásokkal, a zenei folyamat résztvevői, sőt megteremtői legyenek. Iskolai, városi, országos fellépések gálákon, hangversenyeken, kórusversenyeken. Minősítő hangversenyeken való megmérettetés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A helyes LÉGZÉSTECHNIKA továbbfejlesztése. Hangképzés, INTONÁCIÓS GYAKORLATOK.		Földrajz Történelem

Többszólamú kotta szólamainak olvasása. Az EGYSEGES KÓRUSHANGZÁS megteremtése. Népdalok, gyermekdalok éneklése Egyszólamú kórusművek zongorakísérettel – mai szerzők műveiből. Megzenésített versek előadása hangszerkísérettel. Kánonok éneklése az együtthangzásra, a másik szólam fűlésére, a tiszta intonációra, a plasztikus szövegmondásra, a helyes frazírozásra, szólamarányokra figyelve. Biciniumok.	Egészséges életmód Erkölcstan
---	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kóruséneklés 6-8. osztály	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Kottaolvasási készség	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eredményes szép szereplés, a művek stílusos élményszerű előadása A tanulók közvetlen kapcsolatba kerüljenek a művészi alkotásokkal, a zenei folyamat résztvevői, sőt megteremtői legyenek. Iskolai, városi, országos fellépések gálákon, hangversenyeken, kórusversenyeken. Minősítő hangversenyeken való megmérettetés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A helyes LÉGZÉSTECHNIKA, és hangképzés elsajátítása. INTONÁCIÓS GYAKORLATOK. Vezénylésre éneklés megtanulása. Az EGYSEGES KÓRUSHANGZÁS megteremtése. Többszólamú művek acapella éneklése Többszólamú kórusművek zongorakísérettel – különböző korok zeneszerzőinek műveiből. A tiszta intonációra, a plasztikus szövegmondásra, a helyes frazírozásra, szólamarányokra figyelve.		Földrajz Történelem Egészséges életmód Erkölcstan

Követelmény

A kórus

- tudjon a kórusvezetővel együttműködni
- a dallamot a vezényléssel kapott instrukcióknak megfelelően formálni
- tudjon, tisztán, pontos szövegmondással, a mű érzelmi tartalmának megfelelő kifejező előadással énekelni.
- szereplés során az énekkar valamennyi tagja legyen képes képességei legjavát nyújtani

Ajánlott tananyag

Agócsy – Irsai: Énekeljünk-muzsikáljunk

Simonyi Zsigmond Ének-Zenei és Testnevelési Általános Iskola

Helyi tanterv 2020

Ének-zene emelt szint 1-8. évfolyam

Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031-52035

Bartók Béla kórusművei (27 egyeneműkar)

Bárdos Lajos: 20 és 40 egyeneműkar

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I-IV.

Bárdos Lajos: Vegyeskarok

B. Horváth Andrea: Ünnepelejünk! (Nemzeti Tankönyvkiadó)

Botka Valéria - Csányi László: Gyermekkarok I-IV.

Chor Aktuell - Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)

Csányi László: Gyermekkórusok kótáskönyve

Egyházi karénekeskönyv I-II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus

Egyház Sajtóosztálya)

Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis

Forrai Miklós: Duettek I-II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Gastoldi: 3 balletti

Kánongyűjtemények: 25 angol kánon

Bárdos: 77 kánon

Haydn: Kánonok

Mozart: 30 kánon

Péter József: 165 kánon

Kerényi M. György: Énekiskola - Társasének IV.

Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I-IV.

Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok

Kodály Zoltán: Vegyeskarok

Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)

Mozart: 6 noktürn

Nádasdy Kálmán: Társas énekek

Schola cantorum I-XIII. (Fodor Ákos)

Szőnyi E.: Biciniumok

Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Párkai István: Modern kórusetűdök

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális)

taneszközök

Megfelelő akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető, csoportos oktatásra alkalmas tanterem, jó minőségű, jól hangolt zongorával. Ötvonalas tábla.

Felvételek készítéséhez és lejátszásához használható audióvizuális eszközök.

Metronóm, hangvilla, kottaállvány.

Ajánlott a kórus színpadi megjelenését emelő egységes formaruha.